

UMIETNOST

WOMEN

UMIETNOST

WINTER

Sezona 2023/24

Uprizoritev 3

Mlado Mladinsko 2

UMETNOST VOJNE/ UMETNOST MIRU

Avtorice in avtorji besedila:
Mlado Mladinsko 2

Režija: Ana Duša

Igrajo:

Vojaki

ADI: Marko Engelman

AMIR: Natan Pajić

HUGO: Izidor Vogrinec

IVAN: Filip Klančnik

NIKO: Adrian Grošelj

TOMI: Matic Eržen

VANJA: Luka Renar

VIKTOR: Pavle Vastl

STOTNIK: Vito Weis

Hiša

AGNES: Erin Bregar Sabolić

BARBARA: Pika Kovač

DUNJA: Neža Duša Draž

MANCA: April Kotnik

MERI: Janja Majzelj

ANA: Elizaveta Klochkova

VASILIJ: Fedja Boldyrev

BRADA: Blaž Šef

DADO: Matej Recer

Besedila pesmi:

Aldo Palazzeschi (*E lasciatemi divertire*)

Ana Duša (*Krpan ne vpraša, Krpan naredi*)

Mojca Seliškar (*Si šel na vrt*)

Gregor Strniša (*O fantu, ki je jedel fanta*)

V predstavi je uporabljena skladba *Nadežda*

(glasba Aleksandra Pahmutova,

besedilo Nikolaj Dobronravov)

Asistentka režije, pevovodkinja

in vodja predstave: Jera Topolovec

Glasba: Mitja Vrhovnik Smrekar

Kostumografija: Nina Čehovin

Scenografija: Urša Vidic

Oblikovanje svetlobe: Matjaž Brišar

Oblikovanje maske: Vanja Djuran

Lektorica: Mateja Dermelj

Izvršna producentka: Katarina Saje

Lučna mojster in mojstrica: Matjaž Brišar, Kristina Kokalj

Tonska mojstra: Sven Horvat, Marijan Sajovic

Video tehnik: Dušan Ojdanič

Garderoberki: Slavica Janošević, Andreja Kovač

Maskerka in frizerka: Nathalie Horvat

Rekviziterja: Demijan Pintarič, Dare Kragelj

Odrski mojster: Boris Prevec

Odrska ekipa: Tadej Čaušević, Nemanja Đurđević,

Mitja Strašek, Jaka Žilavec

Mizar: Boštjan Kim

Izdelava scenografije: delavnice Slovenskega mladinskega gledališča

Ekonom: Ivan Šikora

Čistilki: Naila Jamaković, Zdenka Žigman

Premiera: 20. 1. 2024, spodnja dvorana
Slovenskega mladinskega gledališča

Program Mlado Mladinsko, 2. generacija, 2023/2024

Vodja programa: Ana Duša

Mentorice in mentorji: Ana Duša, Janja Majzelj, Matej Recer, Blaž Šef, Vito

Weis, Mitja Vrhovnik Smrekar, Nina Čehovin, Vanja Djuran

Gostji: Jovana Mihajlović Trbovc, Anica Mikuš Kos

Mlado Mladinsko je program za vključevanje mladih v gledališče in javni diskurz, namenjen mladostnikom od 15. leta dalje. Sodelujoči_e so izbrani_e na odprti avdiciji. Program odpira gledališki prostor mladim na robu odraslosti, ki pri nastanku predstave sodelujejo z avtorsko ekipo in člani_cami igralskega ansambla Slovenskega mladinskega gledališča; ti oz. te so jim hkrati učitelj_i_ce in soustvarjalci_ke. Tako se vzpostavlja sistem gledališkega vajeništva, v katerem se mladi za gledališke poklice usposablajo s pomočjo praktičnih izkušenj ob delu s prekaljenimi mojstri_cami. Z druge strani predstava omogoča vpogled v to, kako izbrano tematiko razumejo in doživljajo sodelujoči_e mladostniki_ce, ki niso samo igralci_ke, ampak tudi soavtorji_ce predstave.

Zgodba in besedilo sta nastajala s pomočjo improvizacij, pogovorov, zapisov.

ANA DUŠA

KER JE NA SVETU GLOBOKA JAMA'

V času, ko to pišem, iz Gaze poročajo o 28.822 mrtvih, od tega je 9.100 otrok.

Izhodiščna spodbuda za predstavo *Umetnost vojne/Umetnost miru* je bil začetek rusko-ukrajinske vojne februarja 2022, ki je sovpadel s premiero predstave prve generacije Mladega Mladinskega. V Ukrajini so ob prvih napadih izdali ukaz, da fantje, starejši od šestnajst let, ne smejo zapuščati države. Vsi mladinci prve generacije so bili takrat starejši od šestnajst let.

Druga generacija Mladega Mladinskega je imela prvo vajo leto kasneje, februarja 2023. V tem času je vojna postala stalnica poročil ter javnih in zasebnih debat. Navadili smo se na vsakodnevno štetje: toliko in toliko mrtvih, od tega toliko in toliko otrok.

Svet je postal občutno bolj tesnoben.

»Jaz sploh ne gledam več novic. Ne morem.«

Toliko in toliko otrok in mladih je v vsakem trenutku ujetih v to ali ono vojno, brez možnosti izhoda. Toliko in toliko od njih je vojakov. Toliko in toliko jih ne bo nikoli končalo šole. Toliko in toliko jih je lačnih. Toliko in toliko jih je pregnanih.

»Ko gledaš poročila, se včasih vse zdi samo privid. Slišiš številke, grozne so, ampak v resnici ne veš, kaj se dogaja tistim ljudem. Ker se ne dogaja tebi, se te ne tiče. Če pa o človeku kaj vem, potem pa moji možgani dobijo potrebo, da bi pomagali sobitju.«

O vojni smo se zato pogovarjali prek zgodb, najprej družinskih: druga svetovna, jugoslovanske, ukrajinsko-ruska vojna. Zgodbe so si podobne, čeprav se odvijajo v treh različnih obdobjih in treh različnih jezikih; vojna ima povsod podoben zvok. Potem smo šli v Sarajevo, oblegano mesto, in v koncentracijsko taborišče v Jasenovcu, kjer so stene muzeja na drobno popisane z imeni žrtev – človek je živ, dokler je živ spomin nanj.

Kako ravna posameznik, ki se znajde v tako skrajnih okoliščinah?

Kako vojna spremeni družbo? Kako vojska spremeni človeka?

Na ozadju zgodb so nastajali liki in izrisala se je gledališka situacija: *Neka vojna, neko oblegano mesto. Hiša, v hiši tri skupnosti različnih narodnosti in jezikov; ni važno, katerih – človek je človek. Vojašnica, v njej vojaki. Med njimi dva brata. Čakajo na napad.*

GREGOR STRNIŠA

O FANTU, KI JE JEDEL FANTA

Zgodilo se je v naših dneh.
Resnična povest o resničnih ljudeh:
Ljudje so ujeli druge ljudi,
sovražnike sovražniki.
Sovražnik je klal sovražnike.
Zmagovalci so premagane
klali, metali v globok prepad.
Dva sta bila samo ranjena.
Vse so zmetali v črno jamo –
bila sta živa sredi mrtvih fantov.
Zmagovalci so odšli,
splazila sta se pod previs.

Reče prvi drugemu:
Umrla bova od gladu.
Namigne mu, zašepeta:
Tukaj je dovolj mesa!
Drugemu prvi govori:
Mrtvih nič več ne boli.
Skrit nož iz žepa vzame ta,
odreže mrtvaku kos mesa.
Reže, žveči, vsako noč,
tretjo noč dobi spet moč.

Lišaj muli drugi s sten,
mesa mu ne da jesti vest.
Sokove srka iz mahu,
dan za dnevom je bolj suh.
Pije vodo iz kotanj,
dan na dan je bolj tenak.
Prvi ima pa prejšnjo moč,
spleza ven v mesečno noč.
Skoz zeleni gozd beži –
spet ga sovražnik ulovi.
Obesijo ga na drevo.

Drugi, ki je pil vodó,
ki ni jedel, samo pil,
preživi, ostane živ
in se iz jame vrne v svet,
samo, da pove ljudem,
kako je fant pojedel fanta,
ker je na svetu globoka jama.

Pozdrav- ljeni!

Kolikor vem, ste bili ostrostrelec in ena od vaših misij je bila, da imate na muhi dva mlada vojaka. Če bi vam komandant sporočil, da ju odstranite, bi ju ali bi streljali mimo? Kakšne bi bile možne posledice, če bi vaši nadrejeni ugotovili, da ste namerno streljali mimo? Zanima me pa še, o čem ste razmišljali, medtem ko ste čakali na komando.

Želim vam srečo, kjerkoli že ste.

Pišem vam! Fantje, ki se skri- vate pred vpoklicem v vojsko!

Vedno sem mislil, da se bom, ko bo vojna neizogibno prišla, brez pomisleka šel borit. Da se bom s puško v roki izživiljal nad ljudmi, ki jih ne poznam, pa tudi če umrem ... saj tako ali tako ni važno. Zakaj se torej skrivate, če pa se imate priložnost izživiljat in se ne bojite smrti? Vsaj jaz se je ne ... Sprva sem vojno vzel s hecem, češ, »se bo vsaj svet malo prečistil«. Zdaj pa nisem več prepričan. Nekateri pravijo, da bo velika vojna prišla čez štiri leta. Takrat bom ravno končal študij. S študija v vojsko. Mogoče pa še ne bi umrl. Ravno bom začel živeti. Mogoče bi pa rad še malo živel. Še malo ustvarjal. Ne bojim se smrti, temveč »neživljenja«. Vedno bolj bi rad živel ... in zdaj vas razumem, fantje, ki se skrivate. Zdaj bi tudi jaz rad še malo živel.

1 Verz iz pesmi *O fantu, ki je jedel fanta* Gregorja Strniše.

BEDARIJA (REDARIJA?)

Sreča je up,
na katerem je vse,
vsa ga želi,
na koncu pa umre.

SAMOTA → vsak sam svoj svet

Obsajajoč

jst na prvem mestu

Neprijazen da delavske klase

Glas posameznika ne šteje.
Ne gledamo v prihodnost,
ne mislimo na posledice.

Poln kazarec neznane tekočine,
ki počasi polzi čez rob, kar vsi
le čutimo, nihče pa ne ve, kje
tačno in kako to preprečit.

Nedefiniran

IDE U GOVNA

Ambicija

crazy, kdaj in a good way,
kdaj pa tud in a bad way

**VSE BOLI KURAC ZA VSE.
DOBESEDNO PIZDARIJA.**

BREZČUTEN.

Zadragiran!

Predstavljajo ga neumne avre

kdar ne zna naštet vsaj 5000
svetovnih problemov, premalo
bere ali poslušša ali opazuje.
ampak vsak jih zna le naštet
in se shizofrena pizdit – in se
pizdi – tudi, zakaj drugih ne
mati, ne da bi vedel, da jih mati
in da govori enake stvari.
ta pa mojem kar pavzame.

IDE U GOVNA

Nedefiniran

Ful lep, ker si ne znam
predstavljat zares,
kakšen je v resnici

sebičen

Kapitalizem na vrhuncu, juhuhu

SVET JE KURAC ZA VSE

NOVA DRUŽBA TEMELJI NA INTERNETU

Lahka tud res **LEP**

kamerciala hopa cupa

INTERNET UNIČUJE VSE VREDNOTE ČLOVEKA

Opaa, Absurd, Camus, reši nas!

En velik oglas.

tka res ogabna črna
ljubljska brazga

svet je preveč ustaljen v
neki farmi, ki smo si jo
izbrali – v njej mi je postal
daljšas, dejma kej družga

men je čist fletna

Obsajajoč

kamičen (v smislu nekoga
bolj črnega, morda bolj
shizofrenega humorja)

Zlat kovanec, zamrznjen v
ledeni kocki, ki se ne stapi

ne fer, a tak vedno ba

realnost

skrinja

Drag, preveč se nanaša na denar,
status in ta, kaj imaš. Čeprav
sma že na primeru zgodovine in
razna raznih tisačev pravljic in
zgodb videli, da takšen sistem
prinese kontra učinek ... vseeno
v takem sistemu živimo.

Zakaj?

Sma ljudje pač taki.

Govorim za svet, v katerem
jaz živim: preveč temelji
na posamezniku.

sreča imam, da si boljšega
ne znam predstavljat, ker
bi ta vodila v ideologija
nesreča imajo drugi, za katere
boljši svet obstaja, a niso tam

Svet, v katerem vsi
gledajo ideale.

ZGODBA O DEPORTACIJI KALMIKOV

Druga svetovna vojna, Sovjetska zveza

Kalmikija je republika v Rusiji, približno 1000 kilometrov od Moskve, pri Kaspijskem jezeru. Leta 1941 se je odprla vzhodna fronta in Kalmiki so se borili na strani Rusije. Pol leta kasneje pa so v Kalmikijo prišli ruski vojaki z obtožbo, da so Kalmiki na strani Nemčije in jih morajo zato deportirati v Sibirijo in bližnje oblasti. Dali so jim eno uro, da se vsi zberejo. Starejši Kalmiki niso znali rusko, mladi pa jim niso mogli prevesti, ker sami niso točno vedeli, kaj se dogaja. Po eni uri so Kalmike naložili v ameriške tanke. Tanki so bili visoki in večina ljudi ni mogla hitro zlesti gor, zato so jih vojaki preprosto grabili za roke in noge in metali vanje. Vseeno, ali je bil otrok, mladostnik ali babica. Živali, ki so jih pustili za sabo, so jim z veliko žalostjo zrle v oči.

V Sibirijo so jih peljali z vlaki, v živinskih vagonih. Štirideset ljudi na en vagon. »Potovanje« je bilo dolgo, trajalo je več tednov, mogoče tudi mesecev. Medtem so ljudje umirali, izgubljali otroke, starše in stare starše, njihova trupla so med potjo metali iz vagonov. Hrane niso imeli, zato so začeli jesti drug drugega. V Sibirijo so prišli shirani, na pol mrtvi, umazani in strašni.

Ljudi v Sibiriji oblasti niso opozorile na prihajajoče »tujce«. Vojaki so jih predstavili kot ljudožerske opice z ozkimi očmi, saj niso bili več podobni ljudem. A se sibirsko ljudstvo ni ustrašilo in ljudje so pokazali neverjetno človečnost, prijaznost do Kalmikov. Moja mati se iz zgodbe, ki jo je slišala, spomni, kako so Sibirci Kalmikom pokazali veliko njivo in jim povedali, da je tam nekoč rastel krompir, in so šli Kalmiki ta krompir iskat. Bila je zima, kopali so z golimi rokami in nogami, z vsem, kar so lahko našli. Ne glede na to, da letni čas ni bil primeren, se jim je posrečilo in nekaj plodov so vseeno našli. Mati je razlagala, kako je bila njena babi srečna, ko je našla krompir. V zamrznjenem stanju je *sak* po njenih besedah sladk in hrustljiv.

Zaradi prijaznosti Sibircev je Kalmikom uspelo preživeti. Leta 1956 so dobili možnost, da se vrnejo domov. Doma so jih čakale uničene prazne hiše. Kalmiki so se vseeno vračali, a ne vsi in ne takoj. Moja babi je bila rojena leta 1954 v Novosibirski regiji in svojo mladost je preživela tam, skupaj s svojo teto. Tetino življenje je bilo res grozno, saj je med deportacijo izgubila tri otroke. Njeno življenje je seveda zelo vplivalo na mojo babico, to se še vedno pozna.

ZGODBA O PARTIZANU

Druga svetovna vojna, Jugoslavija

Od moje babi oče je med drugo svetovno vojno partizanom na skrivaj prinašal hrano in druge potrebščine. Nato se je leta 1943 tudi on priključil partizanom, in sicer enoti na Molniku. Enkrat sta s soborcem odšla v vas, v izvidnico. Prišla sta do hiše, kjer je sama živela stara gospa. Lepo jima je postregla. Ampak nekdo ju je izdal. Hišo so obkolili domobranci. Nekaj jih je prišlo tudi v hišo. Pradedi je hotel enega udariti s pištolo, a je z njo zadel v strop. V tistem trenutku zmede sta pradedi in njegov sotovariš pobegnili skozi majhno okence. Po nekem čudežu jima je uspelo zbežati, moj pradedi jo je odnesel le s strelom v nogo. Še danes ni nikomur jasno, kako jima je uspelo.

IZDALI SO GA ČEVLI

Druga svetovna vojna, Jugoslavija

Oče mojega dedka je bil med drugo svetovno vojno zaprt v taborišču v bližini mesta Kraljevo v Srbiji. V času, ko je bil moj pradedi v taborišču, je moja prababi rodila dedija. Preko različnih kanalov je poslala odtis dedkove roke pradedku, ki je bil v taborišču določen za nabavo hrane v Kraljevu. Iskat jo je hodil skupaj z enim nemškim vojakom. Tisti dan je vojak pokazal pismo moje prababi in odtis roke mojega dedka. Vojak mu je rekel, naj ustavi tovornjak, ki ga je vozil, in pobegne, ker da bo naslednji dan prišel vlak za Auschwitz; to je bila

njegova zadnja možnost za pobeg. Pradedek je pobegnil v najbližjo vas, kjer je s kmetom zamenjal oblečilo. Vse razen čevljev, ki so bili iz taborišča. Ko se je vračal v Makedonijo v mesto Prilep, so ga ustavili Bolgari in prepoznali čevlje. Poslali so ga nazaj v taborišče v Kraljevo. K sreči je vlak za Auschwitz že odpeljal. Isti vojak, ki ga je enkrat že rešil, je poskrbel, da je bil moj pradedek spet določen za nabavo hrane, in je spet pobegnil na enak način. Samo da je tokrat že imel obleko in čevlje.

Pismo za moškega, ki je dvakrat izpustil zapornika

Pozdravljeni,

zelo mi je bilo všeč to, kar ste storili za zapornika, celo dvakrat, a imam nekaj vprašanj. Zakaj ste se odločili pomagati prav temu zaporniku, kaj ste čutili? Ste se mogoče spomnili na svojo družino? Ste jo imeli? Vedeli ste, da je to proti pravilom, a ste vseeno spustili človeka. Pustili ste mu živeti, pomagali ste mu. Bi to storili za vse, če bi mogli, ali je bil to »poseben« primer? Če je bil, kaj še bi lahko bilo tako posebno, da bi se odločili za to, zaradi česar bi se lahko še vi znašli v zaporu? Ali je bilo težko pustiti človeku bežati, tako da vas niso imeli za izdajalca, ki prestopi na stran nasprotnika, sovražnika? Ali vas je bilo strah, da bodo vaši nadrejeni izvedeli za vaše dejanje in vas bodo kaznovali?

To je to, hvala za pozornost.

DVE MOŽ- NOSTI

Druga svetovna vojna, Jugoslavija

To je zgodba moje babice oziroma njene družine, dogaja se med drugo svetovno vojno na Koroškem. Živeli so na samotni domačiji nad Remšnikom. Kmetije tam okoli so bile zelo razpršene, njihova je stala tik ob meji z Avstrijo. Zaradi izpostavljenosti lege so domačijo večkrat obiskali nemški vojaki in jo preiskali, so pa tam mimo pogosto hodili tudi partizani. Družina, takrat z osmimi otroki, se je odločila, da bo partizanom pomagala. Zanje so v hiši pripravili sobe, kjer so lahko prenočili, poškodovane partizane so oskrbeli ter jim ponudili hrano in pijačo, da so si lahko opomogli, preden so nadaljevali pot. Otroke so medtem poslali vsakega na svojo stran v izvidnico, da bi jih pritekli opozoriti, če bi prihajali Nemci.

Nekega dne se partizani ravno odpravljajo z domačije, da bi nadaljevali pot, ko priteče eden izmed otrok in pove, da so Nemci pri oddaljeni sosednji kmetiji in da preiskujejo vse okoliške domačije, nekatere celo požigajo, saj so dobili informacijo, da v tem okolišu nekdo skriva partizane. In res, slabo uro kasneje pridejo nemški vojaki tudi do domačije Vezonik. Starše in vseh osem otrok postrojijo v vrsto na dvorišču in medtem preiščejo celotno območje domačije, kjer pa niso našli nobenega sledu o kakršnemkoli prekršku, nikjer ni bilo nobenega dokaza o tem, da bi skrivali partizane. Ko so končali preiskavo, se je vodja čete obrnil k postrojeni družini in rekel: »Vem, da ste vi tisti, ki jih skrivate.« Sledila je ena izmed dveh možnosti: ali jim požgejo domačijo in jih odpeljejo v koncentracijska taborišča, morda pa kar tam ubijejo, ali pa jih zaradi pomanjkanja dokazov izpustijo. V tem trenutku se je vodja čete obrnil in nemške vojake povedel naprej po poti k naslednji domačiji. S tem dejanjem je omogočil življenje moji babici, mami in meni, trem generacijam, ki so bile nekaterim ključnim sosednjim družinam istega dne odvzete.

MOJ DEDI MED VOJNO

Druga svetovna vojna, Jugoslavija

Moj dedi se na fotografijah iz otroštva (v času druge svetovne vojne) ponaša z dokaj okroglim trebuškom, kar pomeni, da ni bil lačen. Njegova familija je bila privilegirana, lahko so živeli mirno življenje na neki kmetiji (vsaj del družine). Ampak potem so morali tudi oni bežati in do konca vojne so živeli v nekakšnem hlevu, kjer je tudi dedi neznanško shujšal in ni več izgledal tako »zdravo«. Anekdota in tudi fotografije so me spomnile na tega istega dedka pred nekaj leti, ko je umiral – zadnja stopnja raka. Na to ne bi pomislila, če ne bi bilo včerajšnjega predavanja pri filozofiji, ko je profesor razlagal o svojem bolnem dedku. Tako sem se spomnila na svojega, ki je bil tako shiran in nemočen. Še vedno pa ima moja babi njegove fotografije, na katerih je tako zdravo rejen.

PISMA IZ NEMČIJE

Druga svetovna vojna, Jugoslavija, Nemčija

Ko sem iz živega dolgčasa raziskoval podstrešje, sem našel star zaboj, poln starih slik in dokumentov. Našel sem nekaj pisem z rjavo ovojnico, na katerih so bile znamke s podobo Hitlerja. Zelo sem se ustrašil, da ima moja družina grozno nacistično preteklost, ki je ne poznam. Potem pa mi je stara mama povedala, da naj bi moj praded med drugo svetovno vojno rešil nekega ranjenega nemškega vojaka in mu pomagal tako, da ga je pretihotapil v Nemčijo. Tam je tudi sam ostal nadaljnji dve leti, saj si ni upal nazaj v Slovenijo. Takrat naj bi spoznal neko dekle, s katero sta imela romantično razmerje (čeprav je imel doma družino). Potem ko se je še med vojno vrnil domov, sta si še naprej dopisovala – to so bila ta pisma, ki sem jih našel. Napisana so bila v nemškem jeziku, zato sem jih pokazal starejšemu kolegu, ki ta jezik razume. Rekel mi je, da je pismo kot kakšna starejša porno vsebina, polna poželenja in želje po mojem pradedu, predvsem pa je dekle zanimalo, kdaj bo prišel nazaj. Nikoli ga ni bilo nazaj.

KAOS

IDIOTIZEM

**STVAR, KI SE NE BO
NIKOLI KONČALA**

IGRA

balezen zgodavine

**Prevlada Darwinov zakon.
Mačnejši zmaga.**

**Zadnja možnost za
rešitev spora :(
Včasih žal potrebna.**

**Bojim se, da bom moral
kdaj ubiti človeka.**

**Ali je vajna zabava za tiste,
ki jo vidijo, začnejo (in
imajo od nje korist)?**

**Nikoli ne veš, kaj se bo
zgodilo. Nič ni predvidljivo.**

STISKA

pahlepnost

**Na eni vaji oz. na uni,
ko smo s kredami pisal,
sem prvič dajel, da kakrhal
je vajna grozna in si je
ne želim, sem kljub
temu prepričan, da ljudje
niso NIKOL tak povezani
kot v vajni**

Adrenalin

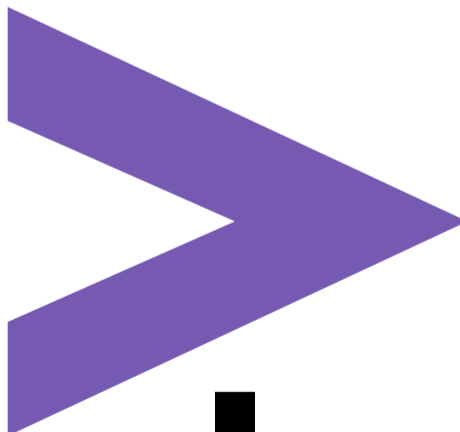
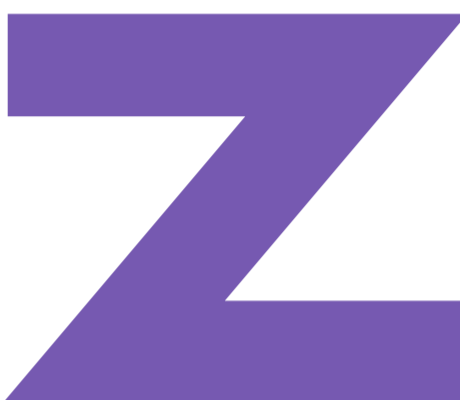
**Velik val, cunami, ki bo za
sabo pustil razdejanje**

**Žal mi je, da nisem bil
hvaležen za mir.**

ponovno rojstva

**EDINI NAČIN ZA UTOPIČNO
SPREMEMBO.**

**—> Samo v vajni se zgodijo
radikalne spremembe,
ki si jih zelo želim.**

Zdaj si, zdaj te ni.

**moment, po katerem
ni poti nazaj**

smrt

naj gre vse v pička mater

**vanj po smodniku in
zažganih truplih**

**III. SVETOVNA VOJNA SE MORA
ZGODITI IN SE BO ZGODILA**

nikoli ni dovolj, dovolj ne obstaja

**je stanje brez meja, brez pravil,
neumno je mislit, da se bo
stvar brez meja ustavila**

tenzija

**strah pred tem, kaj še bo
izguba empatije, čista
neprizadetost**

**A smo potomci krivi za
napake prednikov?**

**najhujše je, da se travma prenaša
iz generacije v generacija,
tudi ko je obdobje miru**

**teleport v kruta realnost
(človek težko biva s človekom)**

**Vajna je pomanjkanje
sposobnosti da ljudi in,
občasna, preveč sposobnosti
da samega sebe.**

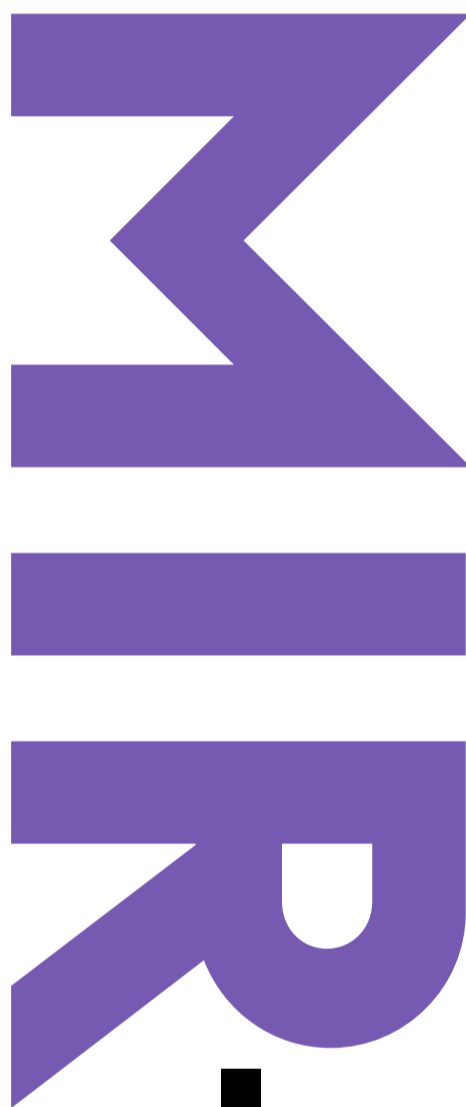
**Vajna je ena velika želja biti
nekdo drug, imeti več.
Vajna je sebičnost, egoizem.
Vajna je nauk, iz katerega
se ljudje, iz nekega razloga,
ničesar ne naučijo. :(**

**vajna je čas, ko človek
postane le številka**

Višji sloj preživi.

kakice v mikrovalovni pečici

Bratstva in sočustvovanje
EKG – ravna črta _____
Ka je mir, se tega ne zavedam.
Čik v parku s frendi
Knjiga
Da misel na vojna
(ne-mir) splah ni magična
Bali me kurac za vse
Nekaj trajnega, neakutnega –
šele ob kroničnem »miru«
pride pravi MIR
Nizem hvaležen
Nenavezanost in neprizadetost,
nenapetost, nič pretiravanja,
ne pretiranih čustev, a ne
nihilizem, le spokojnost
Ustvarjanje nereda po
svoji želji – svoboda
Več opcij
Boring
Tabu teme so rahlo
raztabuizirane
Je v vseh ljudeh
Objem. Ful tapel.
Smrt.
Menjavanje plenir.
Biti človek človeku.
Skrb za drugega.
Mir bo takrat, ko bodo
padle atomske bombe in
nas ne bo več, žal ne gre
drugače (zaenkrat).
A mir splah obstaja?!?

Šumenje potoka
Zakaj da miru pripeljeja
ekonomske, vojaški razlogi,
ne pa človeški??
Konfucij
Kakanje na WC-ju dama
Biti zadovoljen
Sprejet sebe in sprejet druge
Velika ljudi, s katerimi si med
seboj zaupama. Skupnost.
Kanec.
Vsak je lahko takšen, kot
je njegov personality, in s
tem ne škodi drugim.
Izražene misli.
Ni zatiranja samega sebe.
Hrana.
Čustvena inteligenca prevlada,
človek se ne obsaja za
mir. Izpolnitev duše, brez
zamer in predsodkov.
Zunanji mir (država, svet)
se pozna na notranjem
(človek, misli)
Mir je svoboda. Mir so možnosti.
Mir je spoštovanje. Mir je mir. Mir
sma lahko mi. Mir so lahko drugi.
Mir je občutek/stvar, ki spremlja
vsaakega, saj ga je vsak že kdaj
začutil. Mir je znanje. Mir je svet.
Včasih se bojim, da ne obstaja.
Da neke mere »spiritualnost«,
ampak brez boga,
načel, molitev etc.
Lahko rečem karkoli.

POBEG

Desetdeseta leta, Jugoslavija

To zgodbo mi je povedal starejši sodelavec. Imenovala ga bom Peter. Večine zgodb, ki mi jih je govoril, se mi ni dalo poslušati, a to sem.

Kljub obilici pripomb in pritožb, ki jih ima glede dandanašnjega sveta, je ta zgodba ganljiva. Govoril je o tem, kako je služil vojsko v Vipavi. Seveda si je našel nekaj prijateljev in žena enega izmed njih je sporočila, da je noseča. Tega človeka bom imenovala »vojak.« Želel se je vrniti k ženi v času poroda, a mu nadrejeni niso dovolili. Peter je do njega čutil neznansko empatijo in celo popolnoma naravno potrebo – ki je ni preizpraševal –, da mu pomaga. In mu je. Nekega večera, ko je bil na straži njegov kolega, sta šla z vojakom do njega in Peter je stražarja prosil, naj vojaka spusti ven. Stražar je okleval, dokler se Peter ni začel prepirati z njim, saj mu ni šlo v račun – pravkar je vendar vojaka sredi noči pripeljal do vrat, kar tudi ni bilo ravno dovoljeno, zdaj pa njegov »zaupanja vredni« kolega tega vojaka noče spustiti ven! Peter je pomislil, da je to, kar je zanj samoumevno, zgolj njegova realnost in ne tudi od drugih. Ugotovil je, kako raven empatije ni pri vseh enaka, kako moraš ljudi včasih prepričevati, da naredijo nekaj dobrega, in to ga je vznemirilo. Očitno dovolj, da mi je kar na lepem začel pripovedovati to zgodbo, čeprav je od takrat minilo že veliko časa. Na koncu je stražar vojaka le pustil, da je šel k družini, Peter pa se je odpravil nazaj spat.

Dragi stražar!

Vem, da ti samo opravljaš svoje delo. Služenje vojske je del življenja, v katero si bil pahnjen, pa niti ne po lastni volji. Kljub temu pa ti zamerim, da si sploh imel pomislek. Vojaka, ki sta ob mraku prišla do tebe, sta bila tvoja prijatelja in človeka, kot si ti. Vedel si, da imata tako kot ti zunaj družino in življenje, ki poteka ter se odvija neodvisno od tega, v katerem ste se znašli zdaj in v katerem ste okupirani z vojaškimi obveznostmi. Z vojakoma ste si bili dobri in videl si, da je eden od njiju tvegat že s tem, ko je do tebe pripeljal drugega, pa četudi sam od tega ni imel nobene koristi. Situacija je bila, kakršna je pač bila, in to je vedno najbolj zajebano, ker se v takih trenutkih šele zares izkaže, kdo je človek in kdo (žal) ne preveč, saj so ljudje kar naenkrat prisiljeni sprejemati odločitve, ki so jim tuje in ki od njih zahtevajo kompleksnejši razmislek, kakršnega pa niso vajeni – kar naenkrat imajo njihove odločitve težo, tako zanje kot za druge. In definitivno so okoliščine tudi tebe pripeljale prav do te točke. In si pokazal, kakšen si, ko si vprašal: »Pa zakaj si ravno meni to naredil,« ko sta te vojaka prosila, da enega neopaženo spustiš mimo, saj bi se lahko le tako varno vrnil domov k ženi in otroku. Spustil si ga, saj si vedel, da tega nihče ne bo opazil in te obtožil nedoslednega opravljanja zadane naloge, pa vendar si moral nekaj reči in celotno stvar usmeriti nase. Kot da si ti žrtev, namesto da bi videl svojo pozicijo kot opcijo, da storiš vrlo in častno dejanje. Ti si bil v položaju, ki ti je omogočal ravnati junaško, a si se raje upiškil. Pišem ti, ker me nerviraš. Delno, ker te ne razumem, hkrati pa se mi vedno bolj dozdeva, da ti pišem tudi iz ravno nasprotnega razloga: ker te v bistvu zelo razumem. Sočustvujem tudi s tabo. Ker me skrbi, da bi na tvojem mestu ravnala enako. Zamerim ti preprosto to, da si sprva dvomil in da si dal jasno vedeti, da imaš glede vsega skupaj pomisleke – da si sebe postavil na prvo mesto. Ali te je po tem vse skupaj še preganjalo? In če te je, v kakšnem smislu? Si se bolj obremenjeval, ker si ga spustil, četudi se je pobežli potuhnil in o njem ni bilo ne duha ne sluha? Ali te je skrbelo, da se bo razvedelo in boš kaznovan, ali si več razmisleka posvetil temu, kakšna pičkica si, in ker si vedel, da bi lahko bil boljši človek, ki si to, da bi pomagal drugim, želi in mu ni le v breme, ker se čuti dolžnega pomagati, kot da je to grozna obveznost, ki je padla nate, in sam ne bi nikdar tako ukrepal, če te drugi ne bi prosili za to. Še to: si jima pomagal, ker se jima preprosto nisi hotel zameriti (delno sta bila to človeka, s katerima ni fino bit v konfliktu)? Bi imel drugače občutek slabe vesti in verjameš v slabo karmo? Se ti samo ni dalo kregati, ker si vedel, da nihče ne bo opazil? Ali je prevladala človečnost v tebi in je bila tvoja pomoč na koncu iskrena? Srčno upam, da je bilo tako in da pritrjuješ (tudi) na zadnje vprašanje. Konec koncev je tvoje dejanje (da si ga spustil) zame navdihujoče in mi vliva upanje v človeško dobro. Ker ne glede na to, kateri od razlogov te je na koncu prepričal, si še vedno imel drugo možnost, in to je, da nonšalantno rečeš: »Ne.«

Bodi v cvetju.

DEDEK OSTROSTRELEC

Desetdnevna vojna, Slavenija

Med vojno za osamosvojitve Slovenije izpod Jugoslavije se je moj dedek – izurjen ostrostrelec in padalec – vozil domov, ko je dobil klic poveljnika Teritorialne obrambe, da sile Teritorialne obrambe skušajo izkaditi vojake Jugoslovanske ljudske armade iz ptujske kasarne. Poveljnik mu je ukazal, naj se pozicionira ob strešnem oknu hiše sosednje stavbe in ostrostrelko usmeri v eno izmed oken v kasarni. S tresočimi rokami je storil, kar mu je bilo ukazano. Skozi okno je opazil dva mlada fanta in nameril vanju ter čakal, medtem ko je Teritorialna obramba kasarni zaprla vodovod, izklopila elektriko in zaprla vse izhode razen glavnih vrat ter vojakom JLA po megafonu naročala, naj se predajo in brez orožja zapustijo kasarno. Pred vrati pa jih je čakal kamion z vodo, hrano in civilnimi oblekami.

Medtem ko so vojaki JLA počasi kapljali iz kasarne, je moj dedek še zmeraj čakal ob tistem strešnem oknu na ukaz *streljaj*... in ta na srečo ni nikoli prišel: »Še danes ne vem, kaj bi storil.«

NECO PEDER

Vajna v Bosni in Hercegovini

Moj oče je v bosanski vojni branil aerodromsko naselje v Sarajevu (zraven letališča). Povedal mi je nekaj zgodb in večina je bila smešnih, ker si je take zapomnil. Moja najljubša je tale: V naselju so imeli tri kvadrante. V enem so bili penzionerji, v glavnem precej tečni ljudje. Nekega dne se je eden iz tega kvadranta začel jeziti na generala, ker je bil na zidu napis »Neco peder«. Naslednji dan je isto pisalo na vsakem zidu v naselju, kar je bilo ogromno tveganje, saj bi tiste, ki so to napisali, lahko ustrelili. Še naslednji dan je bilo na eni ogromni stavbi z velikimi črkami napisano »Neco peder«, kar je bila velika neumnost, saj so to stavbo videli vsi z vseh strani. Tistega, ki je to napisal, bi z lahkoto ustrelili.

SANJE

Vajna v Bosni in Hercegovini

Moj oče mi je govoril, da ko v vojni niso imeli kaj početi, so igrali karte ali šah. In enkrat je moj oče sanjal, kako je igral eno zelo težko partijo šaha. Ni in ni mu uspelo najti prave poteze in se je začel jeziti. Potem pa so se njegove sanje spremenile in videl je enega svojega kolega. Ta se je v sanjah na ves glas nekaj drl, potem pa je začel krvaveti in na koncu se je zgrudil na tla. Tisti dan po sanjah so jih napadli, zavzeli so naselje, tisti človek, o katerem je sanjal, pa je umrl. Na koncu mi je oče rekel, da če se je iz vojne karkoli naučil, je bilo, da je dolgčas.

ZGODBA O BAKI IZ SARAJEVA

Vajna v Bosni in Hercegovini

Agneza Miličević, ljubkovalno Baki, je odraščala in živela v Sarajevu, tam rodila hčerko Žano, ki je s svojima otrokoma med obleganjem Sarajeva (1992–1996) na zadnji dan, ko je bilo mesto mogoče zapustiti, skozi tunel pobegnila v Ljubljano. Baki se je v nasprotju s hčerko odločila, da bo vojno preživela v svojem rodnem mestu. Ker je živela (in še danes živi) v štirinajstem nadstropju stolpnice, se je bila zato primorana vsa štiri leta plaziti po kolenih, da je ne bi videli ostrostrelci. Šip na oknih ni imela, zato je imela čez okvirje napeto zgolj folijo, ki ni pripomogla k ohranjanju toplote v stanovanju. Da bi se med zimo grela, se je zato plazila v okolico po les, ki je bil takrat najbolj cenjena surovina, zakurila si je in si tako grela vodo, s katero se je umivala in ob kateri se je ponoči grela v spanju. Med vojno so se sosedje iz bloka vsak dan dobivali, si pripovedovali zgodbe in drug drugega tolažili in spodbujali. Baki še danes vsak dan hoditi na planino in s sosedi obuja tradicijo druženja.

SVET, KAKRŠNEGA SI ŽELIM

zatan potrošništva

MIR

Da bi lahko pokazal ranljivost na ven.

BREZ INTERNETA

Iskren svet, svet, ki pove stvari, ki komunicira, razmišlja sam o sebi in o drugih okoli sebe, ki daval drugačna mnenja in hoče dialog.

Ka bo želja za skupna dobra bolj pomembna kot želja posameznika.

DA TABU HUMOR NE BI BIL TABU

Da bi svet bil makre gate na mediteranskem soncu.

Narost in kaos → to sta edini farmi biti :)

Raznalik, razmišljujač.

PREPROSTO NE TO, KAR JE ZDAJ → Ampak to je največja tragedija → vedno bo vse nekako isto.

Samoiniciativen in inteligenten

komunikativen

VESELJE

Jst bi, da bi objemi, poljubi in (magače) seks postali tudi normalnost za prijateljstva.

Ni fer, da če hočem poljubiti človeka, moram bit njegov partner.

Jaz bi videl na svetu ljubezen. Ta, kar vidim zdaj, je premala. Številni posamezniki prabaja svet spremenit, a človekova celota, ljudska skupnost, prej zavrne ljubezen, kot da ja sprejme.

In ni izgovara, da »tuki smo ljudje«, človek je ljubljen in brez tega ne more funkcionirat.
ZEMLJA NAJ BI BILA PLANET LJUBEZNI.

brez predsodkov

biti človek človeku

svet z lepa narava

Želim si svet, kjer vsi vemo, kakšna je situacija v tem svetu. Ne pričakujem, da smo vsi enaki, pričakujem pa, da so vsem dostopne vse informacije. Ni političnih skrivnosti in ne manipulirajo s šibkejšimi.

kjer biti čustvena oseba ni sramota.

DRUŽBA > ČLOVEK

Manj izbire za lažja izbira

Srečka Kasovel, madafaka

povezan

Brez »neumnih« ljudi, hvala. Enaki pogaji za vse. Svet, ki ne »ustvarja« neumnih ljudi.

Brez oblasti človeka

Brez ljudi?

**ŽELIM SI MIR.
MIR SI ŽELIM.**

Da bi umetnost jebena prevladovala :)

ljubezniv

bližnja prihodnost

kjer se lahko zanesemo na dobra drugih

kjer lahko zaupamo v dobra drugih

kjer nezaupanja splah ni vse je iskrena, neposredna (takrat, ko mora bit)

kjer dobre lastnosti vsakega v vsakem sočloveku odsevaja kjer misel na prihodnost ni misel na boljši svet, temveč na enako dober, le drugačen

ZGODBA O LJUBOVI MAMI

Vajna na Kazavu

Po grozljivem prejšnjem zakonu je moja babi v službi spoznala novega partnerja po imenu Ljubo. Ljubo prihaja iz Srbije in je prišel v Slovenijo med študijem leta 1968. A je za sabo pustil svojo mamo, ki se je preselila na Kosovo, kjer se je kasneje začela vojna. Leta 1998 jo je Ljubo po več mesecih končno prepričal, naj se mu pridruži. Dolgo jo je čakal, a o njej ni bilo ne duha ne sluha. Nekega dne pa je dobil pismo. Poslali so mu ga stari znanci. Njeno truplo so našli v jarku. Nič ni naredila narobe, samo bila je tam. Vojaki so se napili in bilo jim je dolgčas, ona ni bila nič kriva.

Pismo
polkovniku,
ki je
tistega dne
rešil eno
družino,
preostalo
vas pa
zravnal
z zemljo ..

Sami veste, kako je bilo. Bližate se cilju, vasi, ste horda vojakov, oboroženih, seveda; tudi če ne bi bili, bi s svojo vojaško avtoriteto verjetno imeli premoč nad civilisti, pa vendar. Vzdušje, beda in kaos so na vaši strani, upanje v zraku se trga in na novo vzpostavlja pa trga in vzpostavlja, trga, vzpostavlja, trga, vzpostavlja, a v trenutku, ko stopite na ozemlje, kjer še prebiva življenje, kjer je bilo iz hiš še nedavno slišati otroški smeh, v jedilnici ropotanje loncev, na igrišču brcanje žoge, v trenutku, ko zavzamete ozemlje, na vas leže smrtna tišina in v zraku zaveje vonj po smrti, ko potem hodite od hiše do hiše, dajete ukaze. Ne vem, ali ste tudi vi tisti, ki pritiska na sprožilec, ali je sprožilec že ukaz sam, ne vem niti, ali obiske opravljate s sadističnim užitkom ali s tresočimi rokami, ampak ko se puška sproži, je igre konec in vi, vi zapustite ozemlje, nekoč vas, živo od živosti, zdaj mrtvo, opustošeno, izropano zadnje sledi življenja. *Skoraj. Skoraj.*

...
Potem minejo leta. Čaka vas srečanje z materjo družine, ki je preživela, ker ste jo vi zavestno obranili, njej in njenim ste rešili življenje. Dobita se na kavi in toplo vas sprejme. Mati vam napeče *najbolje slatkiše* in zanjo ste rešitelj, mesija, ki je družino ohranil pri življenju. Ko vas zagleda, verjetno podoživi kalejdoskop življenjske groze, smrti na koži, vdanosti v usodo, ljubezni do družine, upanja in bolečine, vsega, kar je občutila v trenutku, ko ste stali pred njimi s puško v roki, kakor zloglasna tehtnica, ki ji je dano odločati o tem, kdaj se bodo končala življenja nedolžnih. Od celotne zgodbe me najbolj zanima trenutek, izmenjava pogledov, ko se po dolgih letih srečata plenilec in plen, na kavi, ob *slatkiših*, kakor da bi šlo za srečanje z davno pozabljenim sorodnikom iz Amerike, pa vendar gre za vojnega zločinca in

preživelo talko. Ne zanima me, kaj vas je vodilo k temu, da ste tej družini rešili življenje, marveč to, kakšna je bila vaša reakcija in reakcija matere v trenutku srečanja. Kako ste sprejeli njene domače piškote in solzne oči ob zavedanju, da imate na vesti cel seznam imen, ki ste jim istega dne z lastnim ukazom odredili konec? Kam ste v svoji zavesti pospravili druge civiliste, nesojene žene, matere, očete in sinove? Kako vam je lahko ženska v roke dala svoje sladice ob zavedanju, da jih podarja tistemu, ki je kriv za poboj njenih sosed? Zanimiva in nepojasnljiva je zame ambivalenca tega trenutka srečanja, neizbrisljiva teža vašega zločina pa hkrati pridih junaštva, če lahko temu tako rečem.

Dragi pukovniče!

Mene jedna stvar jako zanima. Zašto ste naredili, da ubijete cijelo naselje a vi ste pustili samo tu jednu obitelj? Ako ste već njoj pustili život, zašto niste ni ostalima? Molim vas, odgovorite iskreno.

Pismo, priloženo paketu pomoči

Ne morem si predstavljat vašega življenja. Zdi se mi tako daleč od ne samo moje, ampak katerekoli realnosti, čeprav vem, da je to naivno. Ko zapiram ta paket, si predstavljam vas na drugi strani in se sprašujem, kdo ali kaj določa, da sem jaz na tej in vi na oni strani.

Zavarovalnica Sava je generalni pokrovitelj Slovenskega mladinskega gledališča.

NIKOLI SAMI

SAVA
ZAVAROVALNICA

Slovensko mladinsko gledališče

Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
+386 (0)1 3004 900
info@mladinsko-gl.si
www.mladinsko.com

Svet Slovenskega mladinskega gledališča:

Semira Osmanagić – predsednica, Zvone Čadež,
Alenka Pirjevec, Katarina Stegnar, Martina Vuk

Strokovni svet Slovenskega mladinskega gledališča:

Branko Jordan – predsednik, Tatjana Ažman,
Zdenka Badovinac, Primož Bežjak, Daša Doberšek

Direktor: Tibor Mihelič Syed
Umetniški vodja: Goran Injac
Režiserja: Matjaž Pograjc, Vito Taufer
Dramaturginja: Urška Brodar
Vodja trženja in odnosov z javnostmi: Helena Grahek
Lektorica: Mateja Dermelj
Strokovni sodelavki: Tina Malič, Katarina Saje
Tehnični vodja: Dušan Kohek
Vodja koordinacije programa: Vitomir Obal
Kordinator programa: Gašper Tesner
Tajnica gledališča: Lidija Čeferin
Računovodkinja: Nataša Jug
Knjigovodkinja: Tina Matajč
Prodaja vstopnic: Gabrijela Bernot, Sanja Spahić

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Mestna občina
Ljubljana

LJUBLJANA
ZELENA
PRODUKCIJSKA GRUPE

LJUBLJANA
MUZEJ
UNESCO
Klasica revije
svetovnih mest

SAVA
ZAVAROVALNICA

SEMENARNA
Ljubljana
1906

Predstava je nastala s podporo
Ministrstva za kulturo RS.
Ustanoviteljica Slovenskega mladinskega
gledališča je Mestna občina Ljubljana.
Generalna pokroviteljica sezone
2023/2024 je Zavarovalnica Sava.
Zahvaljujemo se Semenarni Ljubljana.

Prodaja vstopnic

- v Prodajni galeriji
Trg francoske revolucije 5, 1000 Ljubljana
od ponedeljka do petka med 12.00 in 17.30
ob sobotah med 10.00 in 13.00
OI 425 33 12
- pri gledališki blagajni
Vilharjeva 11, 1000 Ljubljana
OI 3004 902
uro pred začetkom predstave
- na spletu
www.mladinsko.com

Gledališki list

Slovenskega mladinskega gledališča

Sezona 2023/2024

Številka 3

Januar 2024

Izide ob vsaki premieri

Izdalo Slovensko mladinsko gledališče

Za izdajatelja Tibor Mihelič Syed

© Vse pravice pridržane

Uredništvo: Urška Brodar, Mateja Dermelj,

Helena Grahek, Goran Injac, Tina Malič,

Katarina Saje, Tibor Mihelič Syed

To številko uredili: Urška Brodar, Ana Duša

Lektorica: Mateja Dermelj

Redaktorica: Tina Malič

Oblikovanje: Mina Fina, Damjan Ilić,

Ivian K. Mujezinović – Grupa Ee

Foto: Ivian Kan Mujezinović (naslovnica),

Marko Engelman (zadnja stran)

Ilustracija: Hana Jelovšek

Tisk: Fotoprospekt, d. o. o.

Naklada: 500 izvodov

Cena: 2 €

ISSN: 2232-2019

